

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno CCCXIV. ad annum CCCXLVI.

Parisiis, 1644

Epistola imperatoris Constantini ad Alexandrum & Arium per Osium
episcopu[m] Cordubae missa. Capvt IV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15072

ingenii acumen instituantur, tamen interiore mentis cogitatione continere debemus, & neque in publicos populi conuentus temere efferre, neque vulgi auribus inconfulto cōcredere. Quotus enim quisque est, qui rerum tam grauium, tantaque obscuritate inuolutarum vim vel satis accurate peruidere, vel pro dignitate explicare valeat? Et post pauca: Quocirca in talibus rebus loquacitas fugienda est, ne vel cum nos præ nostri ingenii imbecillitate, quod propositum est explicare non possumus; vel auditores inter docendum præ intelligentiæ tarditate, ad accuratam sermonis instituti comprehensionē peruenire non queant, ex re alterutra populus aut in blasphemiam, aut in dissensionis necessitatem incurrat. Et paulo post: Dissidere enim a se inuicem neque honestum nec omnino fas esse creditur. Verum vt prudentiam vestram paruo exemplo commonefaciam, non vos præterit, opinor, philosophos ipsos vnus quidem disciplinæ professione omnes inter se consentire; sæpe tamen postquam in aliqua parte opinionum, quas asseueratione affirmant, dissenserint, licet disciplinæ causa, quam quisque illorum tuetur, discordent, tamen ob professionem qua conspirare videntur, denuo in gratiam redeunt. Quod si res ita se habet, quid est cur non sit multo conuenientius, vt qui famuli præpotentis Dei constituti sumus, propter ipsum religionis institutum quod profiteamur, consentientibus animis inter nos ipsos concordemus? Ceterum accuratiore cogitatione consideremus, & mentē attentiore hoc quod iam a me dictum est, circumspiciamus: num recte se habeat, vt propter leuem & inanium verborum con-

γίνοιτο, ὁμῶς ὁ Φείλομιν εἶσω τῆς διανοίας ἡλικίαν, καὶ μὴ περιχέειν εἰς δημοσίας σωόδοις ἐκφέρειν, μηδὲ τὰς πάντων ἀκοαῖς ἀπεροήτως πρῶθεν. ποσὸν γὰρ ὅστιν ἕκαστος, ὡς πεπραγμάτων οὕτω μεγάλων ἐλίαν δυσχερῶν διώκωμιν ἢ πρὸς τὸ ἀκριβῆς συνιδεῖν, ἢ κατ' ἀξίω ἐρμηνεύωμιν; καὶ μὴ βραχέα ἰκονῶ φῶκτεον ἐν τοῖς ποιούτοις τῶν πολλογίαν, ἵνα μήπωσ ἡμῶν ἀδενεία τῆς φύσεως τὸ πρὸς τὸ ἐρμηνεύωμιν μὴ δυναθέντων, ἢ τῶν διδασκομῶν ἀκροατῶν βραδύτερον συνείσως πρὸς ἀκριβῆ τῶν ρηθέντων κελύειν ἐλθεῖν μὴ χρῆσιμα, αὐτοῖς ὅτις ἕκαστος τῶν ἡ βλασφημίας, ἢ ἁγίου εἰς ἀνάκλειο ὁ δῆμος πρὸς αὐτῶν. Ἐ μὴ ἕτερα τὸ γὰρ διζονοεῖν οὐτε πρὸς ἕπον, οὐτε ὅλας δεμῶν ἐν πρῶθενται. ἵνα ἡ μικρὰ παραδείγματι ἢ ὑμετέρω συνείσων ἱστομνήσωμιν, ἵστε δὴ ποῦ καὶ τῶν φιλοσόφους αὐτοῖς ὡς ἐν μὲν ἀπυτες δόγματι συνήδονται. πολλὰς δὲ ἐπειδαν ἐν τῶν τῶν ὁποφάσεων μέρει διαφωνῶσιν, εἰ καὶ τῆ τῆς ἁπλοῆς δόξης τῆ χωρίζονται, τῆ μὲν τῶ τῶ σώματος ἐνώσως πάλιν εἰς ἀλλήλους ἐμπέσων. εἰ δὲ τῶ τῶ ὅτι, πῶς ἐ πολλὰ διανοητῶν ὑμῶν, τῶ τῶ μεγίστου θεοῦ θεσποντας καθεσῶτας, ἐν τῶ τῶ πρῶθεντα ῥεσθρησκείας ὁμοφύχους ἀλλήλους εἶναι; ἁπλοῆς ψάμθα δὴ λογισμῶ μείζονι, καὶ πλείονι συνείσων τὸ ρηθέν ἐνδυμηδῶμιν, εἴπω ὁρῶσ ἐχθρῶ, δὴ ὀλίγας καὶ ματαίων ῥημάτων ἐν ὑμῶν φιλο-

ANNO
CHRISTI
335

ἐπιμῶ

χρῶ

ἐπιμῶ

ρεικίας,

ANNO
CHRISTI
325.

νεκίας, ἀδελφοὺς ἀδελφοῖς ἀνυπε-
 ράσας, καὶ τέκνα πατρῶσι, καὶ τὸ τῆς
 σωόδου ἡμῶν ἀσέβει διανοίᾳ χω-
 ρεῖται δι' ὑμῶν. ἄποσι μὲν ἐκόντες τῆν
 διαβολικῶν πειρασμῶν. ὁ μὲν γὰρ ἡμῶν
 θεός, ὁ σωτὴρ πάντων, κοινὸν ἅπασιν τὸ
 φῶς ὄξειται· ὑφ' οὗ τῆς παρνοίας
 πάντων ἐμοὶ τῶν διεσπῶσθαι τῶν κρεί-
 ττος τῶν ἀποδύει εἰς τὸ ἐνεκεῖν
 συχωρήσατε, ὅπως ὑμᾶς εὖ ἐκεί-
 νου δήμοις ἐμῆ παρνοίας ἐκ ὑπε-
 ρείας, καὶ νοθεύσεως ἐνείκητος παρ-
 τῶν τῆς σωόδου ἀγίῳ κοινωρίας ἐπα-
 γάγομι. καὶ μὴ ἔπειτα· περὶ μὲν
 τῆς θείας παρνοίας μίαν ἐσθ' ὑμῶν ἐσθ'
 πίστις, μία σωείσις, μία σωθήκη τῶν
 κρείττωνος. ἀ δὲ ὑπὲρ τῆν ἐλαχίστων πύ-
 των ζήτησεων ἐν δὴλοις ἀκριβο-
 γείατε, καὶ μὴ παρὸς μίαν γνάμω
 συμφέρητε, μένειν εἰσω λογισμοῦ
 παρνοίας, τῶν τῆς διανοίας ἀπορρή-
 τῶν τῆρουμῶν. τὸ μὲν γὰρ τῆς κοινῆς φι-
 λίας ὄξειται, καὶ ἡ τῆς δὴθείας
 πίστις, ἡ τε περὶ τῶν θεῶν καὶ τῶν νόμου
 ἀρρηκείων πῆν μὲν τῶν παρ' ἡμῶν
 ἀσάλευτος. ἐπανέλθετε δὴ παρὸς τῶν
 δὴθλων φιλίαν τε καὶ χάριν· ἀπό-
 δοτε τῶν συμπαντῶν λαῶν τὰς οἰκείας
 παρνοίας· ὑμεῖς τε αὐτοὶ, καὶ ἀ-
 πὸς τὰς εἰσὼν ἡμῶν ἐκκαθάραντες,
 αὐτοὺς δὴθλοις ὄπειγατε. * ἡ δὲ ἰα γὰρ
 πολλὰκις γίνεται φιλία μὲν τῶν τῆς
 ἔχθρας ἀπόδοσις, αὐτοὺς εἰς κατὰ
 λαλῶν ἐπανέλθοσα. ἀπόδοτε οὖν μοι
 γαλίαν μὲν ἡμέρας, νύκτας δὲ ἀ-
 μελείνοις, ἵνα καὶ μοί τις ἡσδονὴ κα-
 παροῦ φῶτος, καὶ βίου λοιπὸν ἡσύ-
 χου ἀφροσύνη σωζῆται. εἰ δὲ μὴ,

entionem fratres fratribus re-
 luctentur, & liberi parentibus;
 & eximia concordia, impia si-
 multate per vos misere discerpa-
 tur. Nostra sponte igitur diabo-
 licas tentationes euitemus: &
 quoniam Deus optimus maxi-
 mus saluator omnium, commu-
 nem suæ gratiæ lucem omnibus
 porrexit, idcirco mihi eius famu-
 lo quæso per vos liceat, ut illius
 providentiæ præsidio adiutus,
 meum conatum feliciter ad exitum
 perducam: atque etiam ut
 ipsius populū, tum verbis com-
 pellando, tum ministerium erga
 Deum diligenter præstando, tū
 acriter admonendo, ad mutuam
 concordiam traducam. Et paulo
 post: Verū de diuina providētia,
 vna vobis sit omnino fides, vnus
 animorū consensus, vna de Deo
 sententia. Quæ vero de leuissi-
 mis istis quæstionibus inter vos
 argute & subtiliter exquisitis, li-
 cet non in eandem sententiam
 pedibus eatis, ea tamen intra co-
 gitationis vestræ fines continere
 debetis, intimo mentis recessu
 recondita. Communis autem a-
 micitiæ bonum, vera fides, reue-
 rentia erga Deum & legis obser-
 uationem, stabilis firmaq; apud
 nos maneat. Redite in gratiam,
 & mutuam inter vos necessitu-
 dinem colite, vniuersoque po-
 pulo suos mutuos complexus
 reddite; atque vestris ipsorum
 animis contentionis labe purga-
 tis, iterū amice & beneuole vos
 mutuo excipite. Nam sæpenu-
 mero post inimicitias depositas,
 amicitiæ iterū reconciliata plus
 solet habere iucunditatis. Date
 igitur mihi dies tranquillos, &
 noctes curæ ac molestiarum expertes,
 ut voluptas aliqua solidi gau-
 dii, & tranquillæ vitæ lætitia mihi
 in posterum conferuetur. Quod

ἡς δια-
 εως εἰς
 μηδὲ
 τως π-
 ος, ὡς
 ἑλίαν
 ἀκρι-
 μιλωδ-
 * Φῶ-
 ἡλο-
 τῆς Φῶ-
 μὴ δὲ
 ἀκρο-
 ε ἀκρι-
 εῖν μὴ
 τῶν
 ἀνάλ-
 ἔπειτα
 ἑλῶς
 αὐ πα-
 ἡσπ-
 ἡλοσπ-
 τες δὲ
 ἐπι-
 ρει δια-
 εως δε-
 σῶμα-
 ἡπῆ-
 διχαμ-
 ε δεσφ-
 παρ-
 ἡλοισ εἰ-
 μὴ μεί-
 ἡν ἐνδ-
 ὀλίγας
 ἡν φησ-
 οσίπλο-
 mus, &
 iamus:
 n con-
 νεκίας,

quidem si minus contingat, necesse est ingemiscere, lacrymis & mœrore omnino confici: nec fieri potest vt vitæ cursum de reliquo tranquille & sedate tranfigam. Nam quamdiu Dei populus (cum dico qui communi mecum erga Deum obsequio fungitur) iniqua perniciosaque contentione ab se mutuo dissidet, quomodo fieri potest vt ipse animo tranquillo consistam? Atque vt incredibilem huius doloris morsum intelligatis, sic accipite. Non ita pridem ad Nicomediensium ciuitatem aduentans, extemplo iter versus orientem mature facere constituebā. Ac me quidem ad vos citato gradu properantem, cum maiorem itineris partem confecissem, vt prope iam vobiscum esse viderer, rei huiusce nuntius in contrariam cogitationem compulit: ne oculis ea videre cogerer, quæ ne auribus quidem tolerare me posse plane existimabam. Deinceps igitur vestra concordia patefacite mihi ad orientem aditum, quem vos vestris diffidiis vltro citroque feruentibus interclusistis: & efficit breui, vt cum vos pariter, tum reliquum vniuersum populum lætitia gestientem cernam, & omnes vna pro communi omnium concordia & libertate, consentientibus laudum præconiis, debitas gratias Deo optimo maximo agamus.

Talia quidem mirabiliter & sapienter suadebat imperatoris epistola. Sed malum vsque adeo inualuerat, vt nec imperatoris cura, nec auctoritate eius qui literas attulerat, reprimi possēt.

ἐνεῖν αἰάκη, καὶ δακρυοῖς δι' ὄλου
συνέχεσθαι, καὶ μηδὲ τῶν ζῶν αἰά-
να πρῶτος ὑφίστασθαι. τῆν γὰρ τοῖς
θεοῦ λαῶν, τῆν συνδικραπόντων λέ-
γων τῆν ἐμῆν, οὕτως ἀδίκω καὶ βλα-
βερᾷ πρὸς ἀλλήλους φιλονεκία κα-
χωρησμένων, ἐμὲ πῶς ἐγχαρῆν τῶ λο-
γισμῶ συνεστῆαι λοιπὸν; ἵνα δὲ τῆς
ἐπιτοῦτο λύτης τῶ ὑπὲρ ὅλων αἰ-
δησιᾶτε, αἰουσατε. πρὸς ὅλην
τῆν Νικομηδεῶν πόλιν, παραχρῆμα
εἰς τῶν ἐφ' ἂν ἠπειροῦμεν τῆν γῶμην.
αὐθιχὸν δὲ μοι πρὸς ὑμᾶς ἦδη, καὶ
τῶν πλείων μέρει σὺν ὑμῖν ὄντι, ἢ τῶν
τῶν πρῶτον ἀφ' ἑλπίου πρὸς τὸ ἐμ-
παλιν τὸ λογισμὸν ἀνεχάψεν ἵνα μὴ
τοῖς ὀφθαλμοῖς ὄραν ἀνακαθεύλω,
ἀλλ' ἡμῶν ἀκοῆς προσέδομαι διω-
πὸν ἠγροῦμεν. ἀνοίξατε δὲ μοι λοιπὸν
ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς ὁμονοῖα τῆς ἐφ' ἂν
ὁδὸν, ἡμῶν πρὸς ἀλλήλους φιλο-
νεκίας ἀπεκλείσατέ μοι, καὶ συγχα-
ρήσατε δῶθ' ὑμᾶς τε ὁμοῦ καὶ ὅτι
ἄλλοις ἅπαντας δήμοις ἐπιθεῖν χαί-
ροντας, καὶ τῶν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀπα-
των ὁμονοίας τε καὶ ἐλευθερίας ὀφει-
λοῦμεν χάριν, ἐπὶ ἐφ' ἂν τοῖς λο-
γων συνθήμασιν, ὁμολογήσῃ τῶ
κρείττονι.

Τοιαῦτα μὲν εὐμαρῶς, καὶ σο-
φίας μετὰ ἁρμῆς ἢ βασιλέως ἐπι-
βολῆ. τὸ δὲ κακὸν ἐπικρατέσθον ἡμῶν
καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ τῆς ἀξιο-
πιστίας τῆς διακονησαμένης τοῖς ῥημά-
μασι.